

شماره ۴۹۴

تاریخ ۶۲/۳/۴

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

بجانبی

دفتر شورای نگهبان	
تاریخ	۹۹ / ۶۱ / ۱۳۶۲
شماره	۹۵۴۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۹۰۸ مورخ ۶۲/۳/۳۰ لایحه شماره ۵۲۶۷۵/م مورخ ۶۱/۲/۲۱ دولت در خصوص حذف بهره و انطباق عملیات بانکی با موازین اسلامی که در جلسه علنی روز سه شنبه ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی با حذف تبصره ماده ۲۷ بتصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال میگردد. /

رئیس مجلس شورای اسلامی

لکبر هاشمی

بجای

لایحه قانونی عملیات بانکی بدون ربا (بهره)

فصل اول (اهداف و وظایف نظام بانکی در جمهوری اسلامی ایران)

دفتر شورای نگهبان	
تاریخ	۹ / ۱۶ / ۱۳۶۲
شماره	۹۵۴۹

- ماده ۱- اهداف نظام بانکی عبارتند از .
- ۱- استقرار نظام پولی و اعتباری بر مبنای حق و عدل (با ضوابط اسلامی) بمنظور تنظیم گردش صحیح پول و اعتبار در جهت سلامت و رشد اقتصاد کشور .
 - ۲- فعالیت در جهت تحقق اهداف و سیاستها و برنامه‌های اقتصادی دولت جمهوری اسلامی با ابزارهای پولی و اعتباری .
 - ۳- ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش تعاون عمومی و قرض الحسنه از طریق جذب و جلب وجوه آزاد و اندوخته‌ها و پس‌اندازها و سپرده‌ها و بسیج و تجهیز آنها در جهت تأمین شرایط و امکانات کار و سرمایه‌گذاری بمنظور اجرای بند "۲" و "۹" اصل چهل و سوم قانون اساسی .
 - ۴- حفظ ارزش پول و ایجاد تعادل در موازنه پرداختها و تسهیل مبادلات بازرگانی .
 - ۵- تسهیل در امور پرداختها و دریافتها و مبادلات و معاملات و سایر خدماتی که بموجب قانون بر عهده بانک گذاشته میشود .
- ماده ۲- وظایف نظام بانکی عبارتند از .
- ۱- انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی رایج کشور طبق قانون و مقررات .
 - ۲- تنظیم ، کنترل و هدایت گردش پول و اعتبار طبق قانون و مقررات .
 - ۳- انجام کلیه عملیات بانکی ارزی و ریالی و تعهد یا تضمین پرداختهای ارزی دولت طبق قانون و مقررات .
 - ۴- نظارت بر معاملات طلا و ارز و ورود و صدور پول رایج ایران و ارز و تنظیم مقررات مربوط به آنها طبق قانون .
 - ۵- انجام عملیات مربوط به اوراق و اسناد بهادار طبق قانون و مقررات .
 - ۶- اعمال سیاستهای پولی و اعتباری طبق قانون و مقررات .
 - ۷- عملیات بانکی مربوط به آن قسمت از برنامه‌های اقتصادی مصوب که از طریق سیستم پولی و اعتباری باید انجام گیرد .
 - ۸- افتتاح انواع حسابهای قرض الحسنه (جاری و پس‌انداز) و سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت دار و صدور اسناد مربوط به آنها بر طبق قوانین و مقررات .
 - ۹- اعطای وام و اعتبار بدون ربا (بهره) طبق قانون و مقررات .

بجسلی

- ۱۰- اعطای وام و اعتبار و ارائه سایر خدمات بانکی به تعاونیهای قانونی جهت تحقق بند "۲" اصل ۴۳ قانون اساسی .
- ۱۱- انجام معاملات طلا و نقره و نگهداری و اداره ذخائر ارزی و طلای کشور با رعایت قوانین و مقررات مربوط به آن .
- ۱۲- نگهداری وجوه ریالی موسسات پولی و مالی بین المللی و یا موسسات مشابه و یا وابسته به این موسسات طبق قانون و مقررات .
- ۱۳- انعقاد موافقت نامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی و بازرگانی و ترانزیتی بین دولت و سایر کشورها طبق قانون و مقررات .
- ۱۴- قبول و نگهداری امانات طلا و نقره و اشیاء گرانبها و اوراق بهادار و اسناد رسمی از اشخاص حقیقی و حقوقی و اجاره صندوق امانات .
- ۱۵- صدور و تأیید و قبول ضمانتنامه ارزی و ریالی جهت مشتریان .
- ۱۶- انجام خدمات وکالت و وصایت بر طبق قانون و مقررات .

فصل دوم - تجهیز منابع پولی

ماده ۳- بانکها میتوانند ، تحت هریک از عناوین ذیل به قبول سپرده مبادرت نمایند .

الف - سپردههای قرض الحسنه

۱- جاری

۲- پس انداز

ب - سپردههای سرمایه گذاری مدت دار .

تبصره - سپردههای سرمایه گذاری مدت دار که بانک در بکارگرفتن آنها وکیل میباشد ، در امور مشارکت ، مضاربه ، اجاره بشرط تملیک ، معاملات اقساطی ، مزارعه ، مساقات ، سرمایه گذاری مستقیم ، معاملات سلف و جعاله مورد استفاده قرار نمیگیرد .

ماده ۴- بانکها مکلف به بازپرداخت اصل سپردههای قرض الحسنه (پس انداز جاری)

میباشند و میتوانند اصل سپردههای سرمایه گذاری مدت دار را تعهد و یا بیمه نمایند .

ماده ۵- منافع حاصل از عملیات مذکور در تبصره ماده "۳" این قانون ، براساس

قرارداد منعقد ، متناسب با مدت و مبلغ سپردههای سرمایه گذاری و رعایت سهم منابع بانک به نسبت مدت و مبلغ در کل وجوه بکارگرفته شده در این عملیات ، تقسیم خواهد

شد .

بجسالی

ماده ۶- بانکها میتوانند ، بمنظور جذب و تجهیز سپرده‌ها ، با اتخاذ روشهای تشویقی از امتیازات ذیل به سپرده‌گذاران اعطا نمایند .

الف - اعطای جوایز غیر ثابت نقدی یا جنسی برای سپرده‌های قرض الحسنه .

ب - تخفیف و یا معافیت سپرده‌گذاران از پرداخت کارمزد و یا حق الوکاله .

پ - دادن حق تقدم به سپرده‌گذاران برای استفاده از تسهیلات اعطائی بانکی در موارد مذکور در فصل سوم .

فصل سوم - تسهیلات اعطائی بانکی

ماده ۷- بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم برای گسترش فعالیت بخشهای مختلف تولیدی و بازرگانی و خدماتی قسمتی از سرمایه و یا منابع مورد نیاز این بخشها را بصورت مشارکت تامین نمایند .

ماده ۸- بانکها میتوانند ، در امور و یا طرحهای تولیدی و عمرانی مستقیماً به سرمایه‌گذاری مبادرت نمایند . برنامه‌های گونه سرمایه‌گذاریها باید در ضمن لایحه بودجه سالانه کل کشور بتصویب مجلس شورای اسلامی برسد و نتیجه ارزیابی طرح حاکی از عدم زیان‌دهی باشد .

تبصره - بانکها بهیچ وجه حق ندارند در تولید اشیاء تجملی و مصرفی غیر ضروری سرمایه‌گذاری نمایند .

ماده ۹- بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور بازرگانی ، در چهارچوب سیاستهای بازرگانی دولت ، منابع مالی لازم را بر اساس قرارداد مضاربه در اختیار مشتریان با اولویت دادن به تعاونیهای قانونی قرار دهند .

تبصره - بانکها در امر واردات مجاز به مضاربه با بخش خصوصی نمیشوند .

ماده ۱۰- بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم در گسترش امر مسکن ، با هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی ، واحدهای مسکونی ارزان قیمت بمنظور فروش اقساطی و یا اجاره بشرط تملیک احداث نمایند .

تبصره - تملک زمین با رعایت قانون اراضی شهری جهت احداث واحدهای مسکونی موضوع ماده ۱۰ توسط بانکها بلامانع است .

ماده ۱۱- بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور صنعت و معدن ، کشاورزی و خدمات اموال منقول را بنا بر درخواست مشتری و تعهد اومبنی بر خرید و مصرف و یا استفاده مستقیم مال و یا اموال مورد درخواست خریداری نموده و یا اخذ تامین بصورت اقساطی به مشتری بفروشند .

بجسالی

ماده ۱۲ - بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور خدماتی ، کشاورزی ، صنعتی و معدنی ، اموال منقول و غیر منقول را بنا بدرخواست مشتری و تعهد او مبنی بر انجام اجاره بشرط تملیک و استفاده خود ، خریداری و بصورت اجاره بشرط تملیک به مشتری واگذار نمایند .

ماده ۱۳ - بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی بهریک از عملیات ذیل مبادرت نمایند .

الف - مواد اولیه و لوازم یدکی مورد نیاز واحدهای تولیدی را بنا بدرخواست این واحدها و تعهد آنها مبنی بر خرید و مصرف مواد اولیه و لوازم یدکی مورد درخواست ، خریداری و بصورت نسیه به واحدهای مذکور بفروشند .

ب - آن قسم از تولیدات این واحدها را که سهل البیع باشد بنا بدرخواست آنها پیش خرید نمایند .

ماده ۱۴ - بانکها موظفند جهت تحقق اهداف بندهای ۲ و ۹ اصل ۴۳ قانون اساسی بخشی از منابع خود را از طریق قرض الحسنه به متقاضیان اختصاص دهند . آئین نامه اجرائی این ماده توسط بانک مرکزی تهیه و تصویب هیات دولت میرسد .

ماده ۱۵ - کلیه قراردادهائی که در اجرای مواد " ۹ " ، " ۱۱ " ، " ۱۲ " ، " ۱۳ " و " ۱۴ " این قانون مبادله میگردد ، بموجب قراردادیکه بین طرفین منعقد میشود ، در حکم اسناد لازم الاجراء و تابع مفاد آئین نامه اجرائی اسناد رسمی است .

ماده ۱۶ - بانکها میتوانند بمنظور ایجاد تسهیلات لازم برای گسترش امور تولیدی ، بازرگانی و خدماتی مبادرت به جعله نمایند .

ماده ۱۷ - بانکها میتوانند ، اراضی مزروعی و یا باغات را که در اختیار و تصرف خود دارند به مزارعه و یا مساقات بدهند .

فصل چهارم - بانک مرکزی ایران و سیاست پولی

ماده ۱۸ - بانک مرکزی ایران که از این پس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نامیده میشود در مورد شرکتها ی دولتی که سهام آن صد در صد متعلق به دولت نیست ، فقط میتواند تطبق عملیات مجاز در این قانون عمل نماید

ماده ۱۹ - سیاست اعتباری و تسهیلات اعطائی کوتاه مدت (یکساله) به پیشنهاد مجمع عمومی بانک مرکزی و تصویب هیات دولت تعیین شده و سیاست اعتباری و تسهیلات اعطائی پنجساله و دراز مدت در ضمن لوایح برنامه های عمرانی پنجساله و دراز مدت کشور جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم میشود .

بجسالی

- ماده ۲۰ - بانک مرکزی ایران در حسن اجرای نظام پولی و اعتباری کشور میتواند با استفاده از ابزار ذیل ، طبق آئین نامه ای که بتصویب هیات وزیران میرسد براساس ماده ۱۹ ، در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند .
- ۱- تعیین حداقل و یا حداکثر نسبت سهم سود بانکها در عملیات مشارکت و مضاربه ، این نسبتها ممکن است در هر یک از رشته های مختلف متفاوت باشد .
- ۲- تعیین رشته های مختلف سرمایه گذاری و مشارکت در حدود سیاستهای اقتصادی مصوب و تعیین حداقل نرخ سود احتمالی برای انتخاب طرحهای سرمایه گذاری و مشارکت ، حداقل نرخ سود احتمالی ممکن است در هر یک از رشته های مختلف متفاوت باشد .
- ۳- تعیین حداقل و حداکثر نسبت سود بانکها در معاملات اقساطی و اجاره بشرط تملیک در تناسب باقیمت تمام شده مورد معامله . این نسبتها ممکن است در موارد مختلف متفاوت باشد .
- ۴- تعیین انواع و میزان حداقل و حداکثر کارمزد خدمات بانکی (مشروط بر اینکه بیش از هزینه کار انجام شده نباشد) و حق الوکاله بکارگیری سپرده های سرمایه گذاری که توسط بانکها دریافت میشود .
- ۵- تعیین نوع ، میزان ، حداقل و حداکثر امتیازات موضوع ماده "ع" و تعیین ضوابط تبلیغات برای بانکها در این موارد .
- ۶- تعیین حداقل و حداکثر میزان مشارکت ، مضاربه ، سرمایه گذاری ، اجاره بشرط تملیک ، معاملات اقساطی ، نسبه ، سلف ، مزارعه ، مساقات ، جعاله و قرض الحسنه برای بانکها و یا هر یک از آنها در هر یک از موارد و رشته های مختلف و نیز تعیین حداکثر تسهیلات اعطائی به هر مشتری .

فصل پنجم - متفرقه

- ماده ۲۱ - بانک مرکزی با هر یک از بانکها و نیز بانکها با یکدیگر مجاز به انجام عملیات بانکی ربوی نمی باشد .
- ماده ۲۲ - بانکها میتوانند ، با اجازه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با موسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی به عملیات مجاز بانکی مبادرت نمایند .
- ماده ۲۳ - وجوه دریافتی تحت عنوان کارمزد و حق الوکاله جزو درآمدهای بانکها بوده و قابل تقسیم بین سپرده گذاران نمیباشد .
- ماده ۲۴ - معافیت از سود بازرگانی و یا معافیت های مالیاتی اعطائی طبق قانون

بخش اول

به کارخانجات و موسسات تولیدی به بانکهای که از لحاظ واردات و یا مالکیت جانشین کارخانجات و یا موسسات تولیدی میشوند نیز تعلق میگیرد .
ماده ۲۵ - واحدهائی که بانکها در آنها مشارکت و یا سرمایه گذاری نموده باشند تابع قانون تجارت خواهند بود ، مگر اینکه مشمول قانون دیگری باشند .
ماده ۲۶ - پس از تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو و اختیارات و وظایف مذکور در قانون پولی و بانکها و لایحه قانونی اداره امور بانکها و متمم آن که در این قانون به مراجع ذیصلاح دیگری سپرده شده است از مراجع قبلی سلب میگردد .
ماده ۲۷ - وزارت امور اقتصادی و دارائی موظف است آئین نامه اجرائی این قانون را با پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و پس از تصویب هیات دولت که نباید مدت تهیه و تصویب آن از مدت ۴ ماه بیشتر باشد به مرحله اجرا بگذارد .
لایحه قانونی فوق مشتمل بر بیست و هفت ماده و چهار تبصره در جلسه روز سه شنبه هشتم شهریور ماه یک هزار و سیصد و شصت و دوم مجلس شورای اسلامی بتصویب رسیده است . / ن

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی
۹/۹/۹۰
الرئیس